

ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

2024

ՀՈՒՆԻՍ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 2

Խմբի համարը

Նստարանի համարը

Հարգելի՛ դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: **Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:**

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Մաղթում ենք հաջողություն:

Ա Մ Ա Կ Ա Ր Դ Ա Կ

- 1) Ե՞րբ է Լևոն I իշխանը բյուզանդացիներից գրավել Ադանա, Մսիս և Տարսուն քաղաքները.
- 1) 1134 թ.
  - 2) 1133 թ.
  - 3) 1132 թ.
  - 4) 1131 թ.
- 2) Ե՞րբ է ավարտվել Արևելյան պատերազմը.
- 1) 1829 թ.
  - 2) 1856 թ.
  - 3) 1855 թ.
  - 4) 1878 թ.
- 3) Ո՞ր թվականին է Ռուսա I-ի հետ բախման արդյունքում Սարգոն II-ը անհաջողություն կրել.
- 1) Ք. ա. 719 թ.
  - 2) Ք. ա. 729 թ.
  - 3) Ք. ա. 720 թ.
  - 4) Ք. ա. 716 թ.
- 4) Ե՞րբ է մահափորձ կազմակերպվել Գոլիցինի դեմ.
- 1) 1903 թ. հուլիսին
  - 2) 1904 թ. հոկտեմբերին
  - 3) 1903 թ. հոկտեմբերին
  - 4) 1904 թ. հուլիսին
- 5) «Լոռու չեզոք գոտի» ժամանակավորապես վրացական զորքեր մտցնելու մասին հայ-վրացական համաձայնագիրը կնքվել է՝
- 1) 1920 թ. հոկտեմբերի 31-ին
  - 2) 1919 թ. նոյեմբերի 19-ին
  - 3) 1920 թ. նոյեմբերի 18-ին
  - 4) 1920 թ. նոյեմբերի 13-ին
- 6) Ե՞րբ է գրվել «Էջմիածնի Ավետարանը».
- 1) 851 թ.
  - 2) 989 թ.
  - 3) 898 թ.
  - 4) 998 թ.

7) Ե՞րբ է Տիգրան Մեծը հայաստակեցրել Ադվանքը.

- 1) ք. ա. 92 թ.
- 2) ք. ա. 94 թ.
- 3) ք. ա. 91 թ.
- 4) ք. ա. 93 թ.

8) ՀԽՍՀ 16 շրջաններում հատուկ դրություն է մտցվել՝

- 1) 1988 թ. նոյեմբերի 29-ից
- 2) 1988 թ. օգոստոսի 19-ից
- 3) 1989 թ. մայիսի 25-ից
- 4) 1988 թ. դեկտեմբերի 5-ից

9) Առաջին աշխարհամարտի Կովկասյան ճակատի ռուսական զորքի մարտակազմում որքա՞ն զինվորական էր առկա 1917 թ. դեկտեմբերի 1-ի դրությամբ.

- 1) 178 000
- 2) 158 000
- 3) 232 000
- 4) 185 000

10) Ո՞վ էր գլխավորում 1992 թ. փետրվարին Խոջալուն գրաված հայկական ջոկատները.

- 1) Աշոտ Ղուլյանը
- 2) Մելրան Օհանյանը
- 3) Արկադի Տեր-Թադևոսյանը
- 4) Մոնթե Մելքոնյանը

11) Այժմյան ո՞ր քաղաքի մոտ են գտնվում պատմական Լոռե քաղաքի ավերակները.

- 1) Տաշիր
- 2) Ալավերդի
- 3) Վանաձոր
- 4) Ստեփանավան

12) Որքա՞ն էր ռուսական կովոդ բանակի թվակազմը 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի Կովկասյան ճակատում.

- 1) 52 000
- 2) 60 000
- 3) 70 000
- 4) 42 000

13 Բանի՞ զավատ ուներ Այրարատ նահանգը.

- 1) 15
- 2) 20
- 3) 30
- 4) 24

14 Մեսրոպ Մաշտոցը ո՞ր քաղաքում հանդիպեց հունարեն գրչության արվեստի խորագիտակ Հռոփանոսին.

- 1) Մամոսատ
- 2) Արշամաշատ
- 3) Եդեսիա
- 4) Մծբին

15 Ո՞վ է «Նատյուրմորտ դաշտային ծաղիկներով» կտավի հեղինակը.

- 1) Ռուդոլֆ Խաչատրյանը
- 2) Փարավոն Միրզոյանը
- 3) Սարգիս Մուրադյանը
- 4) Սոնիա Պալասանյանը

16 Ո՞վ է վկայում այն մասին, որ հայերը ոչնչացրել են Մենոնի բանակը.

- 1) Քսենոփոնը
- 2) Փարպեցին
- 3) Ստրաբոնը
- 4) Խորենացին

17 Ովքե՞ր են ստորագրել հետևյալ հրամանը.

... [ով] «կրնդդիմանա այս սրբազան և հայրենասիրական գործին և չի կատարի իր վրա դրված պարտականությունները կամ որնէ եղանակով կփորձի պաշտպանել կամ թաքցնել այս կամ այն հային, կճանաչվի հայրենիքի ու կրոնի թշնամի և դրան համապատասխան կպատժվի»:

- 1) Էնվերը, Ջեմալը, Բ. Շաքիրը
- 2) Թալեաթը, Նազըմը, Ջեմալը
- 3) Նազըմը, Թալեաթը, Մ. Շյուքրին
- 4) Թալեաթը, Էնվերը, Նազըմը

18 «Եռաբլուր» զինվորական պանթեոնում ո՞ւմ հուղարկավորության ժամանակ է ասվել հետևյալ խոսքը.

«Մեր հոգիները ցավում են ամեն մի անմահացման դեպքում, բայց մեր սրտերը գոտեպնդվում են մեր հերոսների վարքով, մեզ հաղորդում վճռականություն և հաստատականություն»:

- 1) Թաթուլ Կրպեյանի
- 2) Մասուն Մկրտչյանի
- 3) Ռոբերտ Աբաջյանի
- 4) Արմենակ Ուրֆանյանի

19 Գտնել հասկացությանը համապատասխանող ճիշտ շարքը.

Հետևյալ մեղիքություններն ընդգրկող վարչական միավորը կոչվում էր Խամսայի մեղիքություններ

- 1) Վարանդա, Դիզակ, Խաչեն, Ջրաբերդ, Գյուլիստան
- 2) Դիզակ, Ջրաբերդ, Վարանդա, Բերձոր, Գյուլիստան
- 3) Ջրաբերդ, Խաչեն, Գանձակ, Վարանդա, Քարազլուխ
- 4) Գյուլիստան, Գանձասար, Խաչեն, Սյունիք, Դիզակ

20 Տերմինների կամ հասկացությունների տրված բացատրություններից ո՞րն է սխալ.

- 1) Աքեմենյան տերությունում ստեղծված վարչական մեծ միավորները կոչվում էին սատրապություն:
- 2) Դարեհ II–ի թողած եռալեզու արձանագրությունը հայտնի է «Բեհիսթունյան» անունով:
- 3) Հայկազուն–Երվանդունիների օրոք հիշատակվող գործակալներից մեկը կոչվում էր արքունի հացարար:
- 4) Հայկազուն–Երվանդունիների գահակալության սկզբնական շրջանում արքայի տիտղոսը հայտնի էր «Հայոց թագավոր» անունով:

21 Թվարկվածներից որո՞նք են «Հռչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» պատմական փաստաթղթի դրույթների կենսագործման արդյունքներ.

ա. Բոլոր ձեռնարկությունները պետականացվեցին:

բ. Հանրապետությունում ամբողջ գործավարությունը կատարվում է միայն հայերենով:

գ. Վերկանգնվեցին Հայ առաքելական եկեղեցու ոտնահարված իրավունքները:

դ. Երկրի տնտեսության հիմքում դրվեցին պետական սեփականատիրական և պլանային տնտեսության սկզբունքները:

ե. Հայաստանը ստեղծեց սեփական դրամական միջոցները:

զ. ՀԽՍՀ–ն վերանվանվեց Հայաստանի Հանրապետություն. Հայաստանի պատմության մեջ սկսվեց երկրորդ հանրապետության շրջանը:

- 1) բ, գ, դ
- 2) ա, դ, զ
- 3) բ, գ, ե
- 4) ա, դ, ե

22 Ինչո՞ւ Բագրատունիների օրոք Դվինը մայրաքաղաք չդարձավ.

- ա. Այն գտնվում էր Սյունիքում և, ընկած լինելով թագավորության ծայրամասային գավառում, համահայկական մայրաքաղաքի գործառույթներ չէր իրականացնում:
- բ. Քաղաքը երկրաշարժից ավերվել էր և անմարդաբնակ դարձել:
- գ. Այն Բագրատունիների հիմնական տիրույթներից՝ Շիրակից, դուրս էր գտնվում:
- դ. Այն երեք կողմից ողողում էին Արաքսի ջրերը, ուստի նպատակահարմար չէր մայրաքաղաք դարձնել:
- ե. Այն շարունակում էր մնալ արաբների ձեռքին:

- 1) բ, դ
- 2) ա, ե
- 3) գ, ե
- 4) գ, դ

23 Սյունիքի ազատագրական պայքարի հետ կապված իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Չավնդուրի ճակատամարտը
- բ. Ջևանշիր քոչվոր ցեղի դեմ տարած հաղթանակը
- գ. Տաթև գյուղի մերձակա ամրոցի գրավումը
- դ. Ջևայի և Որոտանի բերդերի ազատագրումը
- ե. Մեղրիի ազատագրումը
- զ. Հալիձորի ճակատամարտը

- 1) գ, բ, դ, ա, գ, ե
- 2) գ, բ, ա, դ, ե, գ
- 3) բ, գ, դ, ա, ե, գ
- 4) բ, գ, ա, դ, գ, ե

24 Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել երրորդը.

- ա. Առաջին եռապետության ստեղծումը Հռոմում
- բ. Միհրդատ Եվպատորի ինքնասպանությունը
- գ. Պտղոմայիս քաղաքի գրավումը Տիգրան Մեծի բանակի կողմից
- դ. Ջելա քաղաքի մոտ հայ-պոնտական ուժերի փայլուն հաղթանակը
- ե. Արտաշատի հայ-հռոմեական հաշտության պայմանագրի կնքումը

- 1) ե
- 2) բ
- 3) դ
- 4) ա

25 Հայ գիտնականների անունները համապատասխանեցնել իրենց գործունեության բնագավառներին.

1. երկրաբանություն
2. արևելագիտություն
3. ֆիզիոլոգիա
4. քիմիա
5. պատմագիտություն

- ա. Հովսեփ Օրբելի
բ. Մկրտիչ Ներսիսյան
գ. Գրիգոր Արեշյան
դ. Լևոն Օրբելի
ե. Ստեփան Ղամբարյան
զ. Տիգրան Ջրբաշյան

- 1) 1-ա, 2-գ, 3-զ, 4-ե, 5-դ
- 2) 1-զ, 2-ա, 3-դ, 4-բ, 5-գ
- 3) 1-զ, 2-ա, 3-դ, 4-ե, 5-բ
- 4) 1-զ, 2-ա, 3-զ, 4-դ, 5-բ

26 Կատարել համապատասխանեցում.

Հայաստանի ո՞ր գավառներում են տեղի ունեցել ներքոհիշյալ իրադարձությունները.

- ա. Ակոռիի ճակատամարտում հայերի փայլուն հաղթանակը պարսից զորքի նկատմամբ
բ. Ձիրավի ճակատամարտը
գ. Արշակունի թագավորների դամբարանների թալանը պարսից զորքի կողմից
դ. Նվարսակի հայ-պարսկական պայմանագրի կնքումը
ե. Թեոդորոս Ռշտունու գլխավորած հայոց զորքի օգնության հասնելը Արծափ ամրոցին

1. Ջարևանդ	4. Հեր
2. Բագրևանդ	5. Կոզովիտ
3. Մասյացոտն	6. Դարանաղյաց

- 1) ա-5, բ-2, գ-3, դ-4, ե-1
- 2) ա-3, բ-4, գ-6, դ-1, ե-5
- 3) ա-5, բ-4, գ-3, դ-1, ե-2
- 4) ա-3, բ-2, գ-6, դ-4, ե-5

27

VIII դարի հակաարաբական ապստամբություններին վերաբերող ստորև տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- ա. Գնալով Դվին՝ Արտավազդ Մամիկոնյանը խորամանկությամբ արաբ ոստիկանից գենք էր ստացել խալիֆայության թշնամիների դեմ կռվելու պատրվակով:
- բ. Արձնիի ճակատամարտում զոհվեցին Բագրատունյաց, Մամիկոնյան, Գնունյաց և այլ տոհմերի նախարարներ, ինչպես նաև ռամիկներ՝ մոտ 3000 հոգի:
- գ. Տայքում զինելով իր ռազմիկներին՝ Արտավազդ Մամիկոնյանը հարձակվեց արաբ գլխավոր հարկահանի վրա, իսկ հավաքված ամբողջ հարկը:
- դ. Ջախջախելով Տարոն ներխուժած արաբական ջոկատը՝ Մուշեղ Մամիկոնյանն ընտանիքով ամրացավ Արտազերս ամրոցում:
- ե. Կարինը զավթած արաբական կայազորից 6000 հեծյալ եկավ Բագավան գյուղ, որտեղ Մուշեղ Մամիկոնյանի ջոկատը ջախջախեց թշնամուն:

- 1) բ, ե
- 2) բ, գ
- 3) գ, ե
- 4) ա, դ

28

Ե՞րբ է Արտաշես I-ը վճռական հակահարված հասցրել Անտիոքոս IV-ին.

- 1) Ք.ա. 162 թ.
- 2) Ք.ա. 189 թ.
- 3) Ք.ա. 165 թ.
- 4) Ք.ա. 183 թ.

29

Ե՞րբ են ռուսական զորքերը գրավել Ախալքալաքի բերդը.

- 1) 1828 թ. հուլիսի 24-ին
- 2) 1828 թ. օգոստոսի 28-ին
- 3) 1828 թ. հունիսի 23-ին
- 4) 1828 թ. օգոստոսի 15-ին

30

Ո՞ր ժողովում է ընդունվել «Մահմանադրություն կանոնական»-ը.

- 1) Դվինի I
- 2) Ադուենի
- 3) Աշտիշատի
- 4) Շահապիվանի

31 Սան Ռեմոյի խորհրդածոդովին ՀՀ-ից մասնակցում էին՝

- 1) Ավետիս Ահարոնյանը և Ալեքսանդր Խատիսյանը
- 2) Համո Օհանջանյանը և Պողոս Նուբարը
- 3) Պողոս Նուբարը և Ավետիս Ահարոնյանը
- 4) Ալեքսանդր Խատիսյանը և Համո Օհանջանյանը

32 Ո՞ր պատմիչն է հետևյալ նկարագրության հեղինակը.

«... հայերը, նետահարելով հռոմեացիներին, շատերին իսկույն սպանեցին, իսկ շատ շատերին էլ վիրավորեցին:

Այնժամ Լուկուլլոսը, քանզի շատերը վիրավորվել էին, և մի մասն էլ մահանում էր, իսկ հաշմվածները հեծեծում էին, և միաժամանակ պարենամթերքը պակասում էր, նահանջեց»:

- 1) Ապպիանոսը
- 2) Դիոն Կասիոսը
- 3) Ամմիանոս Մարկելինոսը
- 4) Պլուտարքոսը

33 Ո՞վ է ասել հետևյալ միտքը.

«Մենք հաստատակամորեն կձգտենք մեր առաջադրած հարցի դրական լուծմանը, որը կենսական նշանակություն ունի ամբողջ հայ ժողովրդի հետագա զարգացման համար»:

- 1) Ասքանազ Մոավյանը
- 2) Յակով Զարոբյանը
- 3) Վազգեն Սարգսյանը
- 4) Գրիգոր Հարությունյանը

34 Ո՞ր պատմիչի աշխատությունից են մեջբերված խոսքերը.

[նա վերականգնում է] «... հին սահմանը, որ առաջ գոյություն ուներ Հայոց երկրի և Վրաց երկրի միջև, որպիսին էր մեծ գետ Կուրը»:

- 1) Ղազար Փարպեցու
- 2) Փավստոս Բուզանդի
- 3) Մեբեոսի
- 4) Մովսես Խորենացու

35 **Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.**

- 1) Լենինի մահից հետո Լ. Տրոցկու, Ս. Կիրովի և Լ. Կամենի գլխավորությամբ հանդես եկած ընդդիմությունը հայտնի է տրոցկիստական անունով:
- 2) 1930-ական թթ. կեսերին ԽՍՀՄ-ում հաստատված համակարգը հայտնի է ամբողջատիրական անունով:
- 3) Նեպի տարիներին իր աշխատանքի շնորհիվ կայուն տնտեսություն ստեղծած ունևոր գյուղացին կոչվում էր կուլակ:
- 4) 1923 թ. նոյեմբերին Երևանում գումարված այն համաժողովը, որտեղ հնչակյանները հանդես եկան իրենց կուսակցության վերացման մասին հայտարարությամբ, կոչվեց ինքնավերացման համագումար:
- 5) Այն կազմակերպությունը, որին պաշտոնական եկեղեցու դեմ պայքարում օգտագործում էին խորհրդային իշխանությունները, կոչվում էր «Ազատ եկեղեցական եղբայրություն» կամ «Նոր եկեղեցի»:

36 **Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.**

- 1) Միջնադարյան Հայաստանի քաղաքների արտաքին պարսպով շրջապատված հիմնական մասը՝ բուն քաղաքը կոչվում էր արվարձան:
- 2) Կիլիկյան Հայաստանում սպարապետի անմիջական տեղակալը կոչվում էր մարաջախտ:
- 3) Հռոմեական կայսրությանը 387 թ. բաժանումից հետո անցած Մեծ Հայքի արևմտյան մասի կառավարիչները կոչվում էին կոմեսներ:
- 4) Մեծ Հայքի Արցախ և Ուտիք նահանգները հայտնի են նաև բուն Աղվանք անունով:
- 5) Կիլիկիայի հայոց պետության կառավարման գլխավոր մարմինը կոչվում էր արքունի ժողով:

37 **Եվրոպական տերություններն ինչո՞ւ էին 1894–1896 թթ. հայերին պաշտպանելու եռանդուն ջանքեր գործադրում.**

- 1) Ավստրո-Հունգարիան ձգտում էր Անգլիային դուրս մղել Անդրկովկասից:
- 2) Ֆրանսիան ձգտում էր ամրապնդել իր ազդեցությունը Միջագետքում:
- 3) Գերմանիայի ծրագրերում ուրվագծվում էր Բեռլին–Բաղդադ երկաթգծի շինարարության հեռանկարը:
- 4) Հանուն երկաթգծի շինարարության՝ Գերմանիան պատրաստ էր զոհաբերելու դրա ճանապարհին կանգնած արևելահայության կենսական շահերը:
- 5) Ռուսաստանը ջանք չէր խնայում Արևմտյան Հայաստանում, սևծովյան նեղուցներում ու Բալկաններում Անգլիայի ուժեղացումը կանխելու համար:
- 6) Անգլիայի նպատակն էր չվնասել Թուրքիայում կատարած իր ֆինանսական ներդրումները:

38 **Գտնել ճիշտ պատասխանները.**

Ի նշանավորումն հայ-հռոմեական դաշինքի վերականգնման՝ կայսր Մակրինոսը.

- 1) բանտարկությունից ազատում է Տրդատի հորը՝ Խոսրով արքային:
- 2) Տրդատ II-ին է վերադարձնում Հայաստանից տարված նրա մորը՝ թագուհուն:
- 3) Հայաստանից հեռացնում է հռոմեական լեգեոնները:
- 4) խոշոր գումար է վճարում Տրդատին, որպեսզի հայոց այրուծին հյուսիսում իրականացնի Կովկասյան լեռնանցքների և հարակից տարածքների պաշտպանությունը:
- 5) Տրդատ II-ին է վերադարձնում Կապադովկիայի կալվածքները, որոնք ստացել էր դեռևս Վաղարշ I-ը:
- 6) Տրդատ II-ին է վերադարձնում Հայաստանից թալանված ավարը:

39 **Ստորև բերված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.**

- 1) 1991 թ. փետրվարին խորհրդարանն ընդունեց օրենք, որով ՀՀ-ում ստեղծվել է բազմակուսակցական համակարգ:
- 2) 2009 թ. վերջին ՀՀ-ում ստեղծվել է Հանրային խորհուրդ:
- 3) Ըստ ՀՀ Սահմանադրության՝ Հայաստանի Հանրապետությունը ինքնիշխան, ժողովրդավարական, իրավական և սոցիալիստական պետություն է:
- 4) Հայ ազգային կոնգրեսը (ՀԱԿ) ձևավորվել է 2008 թ. փետրվարին:
- 5) Հայաստանի Հանրապետությունում նախագահական հինգերորդ ընտրություններն անցկացվել են 2008 թ. փետրվարի 19-ին:
- 6) ՀՀՇ առաջին համագումարի բացումը տեղի է ունեցել 1989 թ. հոկտեմբերի 4-ին:

40 **Տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ.**

- 1) XVII դ. սկզբին օսմանյան արքունիքում սկսվել էին երկապառակություններ, գահակալական պայքար, երկրում ծավալվում էին գյուղացիական ու զինվորական ապստամբություններ:
- 2) Շահ Աբասը ֆրանսիական սպաների ու վարպետների օգնությամբ վերակազմել ու վերազինել էր պարսկական բանակը, ձուլվել էին թնդանոթներ:
- 3) Շահ Աբասը 1603 թ. սկսել է օսմանցիներին զիջած տարածքների վերագրավումը:
- 4) Շահ Աբասը, մեծ բանակով անցնելով Արաքսը, մտավ Նոր Ջուղա, ապա գրավեց Նախիջևանը:
- 5) Պարսից զորքը 1606 թ. վճռական ճակատամարտում պարտության է մատնել օսմանյան բանակին:
- 6) Հայ բնակչության տեղահանությունը սկսվել է 1604 թ. օգոստոսին:

41 Թվարկվածներից ո՞րն է խախտում իրադարձությունների տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) մոնդոլ պատվիրակների սպանությունը անեցիների կողմից
- 2) Կարսի և Դվինի գրավումը մոնդոլների կողմից
- 3) Շամքոր քաղաքի գրավումը մոնդոլների կողմից
- 4) Կարինի գրավումը մոնդոլների կողմից
- 5) Չմանկատուկի ճակատամարտը
- 6) Տարոնի, Վասպուրականի և Աղձնիքի ենթարկվելը մոնդոլներին

42 Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Անդրկովկասյան Մեյմի վերջին նիստի գումարումը
- 2) Բաշ Ապարանի հաղթական հերոսամարտի սկիզբը
- 3) Հայոց ազգային խորհրդի կողմից Հովհաննես Քաջազունուն ՀՀ վարչապետ ընտրելը
- 4) Ղարաքիլիսայի հերոսամարտի սկիզբը
- 5) գեներալ Միլիկյանի հանդես գալը Ալեքսանդրապոլը գրավելու կոչով

--	--	--	--	--

43 Գործիչների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- Ա. Նրա գլխավորած «Մրրիկ» ձիավոր խումբը, դուրս գալով Կարսից, անցավ սահմանը և 1903 թ. ամռանն անվնաս հասավ Սասուն:
- Բ. Նրա գլխավորությամբ 1895 թ. աշնանը Մալաթիայի հայերը ջարդեցին ու քաղաքից դուրս քշեցին թուրք ոստիկաններին ու թուրքական խուժանին:
- Գ. Նրա և մի քանի հայ հերոսների գլխավորությամբ շուրջ 250 հայդուկներ Խանասորի դաշտում անակնկալ հարձակվեցին քրդական մագրիկ ցեղի վրա:
- Դ. Նրա տանը 1894 թ. հուլիսին հրավիրվեց ինքնապաշտպանական ժողով:
- Ե. Նրա գլխավորությամբ 78–հոգանոց հայդուկ–կամավորների ջոկատն անցավ ռուս–թուրքական սահմանը և մարտի բռնվեց թուրքերի և քրդերի հետ:

- 1) Պետո (Ալեքսանդր Պետրոսյան)
- 2) Թորգոմ
- 3) Նիկոլ Դուման
- 4) Եղիշե քահանա Խաչատրյան
- 5) Սարգիս Կուկունյան
- 6) Գրգո (Գրիգոր Մոսեյան)

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե

44 Հայոց արքաների անունները համապատասխանեցնել պատմիչների՝ նրանց վերաբերող կամ նրանց առնչվող խոսքերին.

- Ա. «Հայերը մնացին առանց թագավորի, անտերունչ»:
- Բ. Հայոց արքան ու նրա ընտանիքը... «ցույց են տալիս իրենց ոգու արիությունը»:
- Գ. «Նա հավատարիմ պահապան էր արդարադատության և իր կենցաղավարության մեջ զուսպ էր, նաև չափավոր ու ողջամիտ էր, ինչպես լավագույնները՝ հույների և հռոմայեցիների մեջ»:
- Դ. «Կառուցվեց մեծ և շատ գեղեցիկ մի քաղաք, որին թագավորը տվեց իր անունը և այն հռչակեց Հայաստանի քաղաքամայր»:
- Ե. «Սա մեր թագավորներից ամենահզորը և ամենախոհեմն էր և նրանց բոլորից քաջ...»:

- 1) Արտաշես I
- 2) Տիգրան I Երվանդյան
- 3) Արտավազդ II
- 4) Տիգրան Մեծ
- 5) Սանատրուկ
- 6) Տիգրան IV

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե

45 Ստորև տրված պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միայն է», «Զգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը.

XIX դարի սկզբին՝

- 1) Երևանի ու Նախիջևանի խանությունների ավելի քան հազար բնակավայրերի մոտ 1/2-ը ամայի և անմարդաբնակ էր:
- 2) Ղարաբաղի խանությունը զբաղեցնում էր պատմական Արցախի տարածքը և Ուտիքի հյուսիսային մասը:
- 3) Արևելյան Վրաստանն ընդգրկող Քարթլի-Կախեթի թագավորության սահմաններում ներառված էին հայկական մի քանի գավառներ՝ Լոռին, Փամբակը, Շամշադինը և Ղազախի հարավային մասը:
- 4) Ղարաբաղի խանությունը մտել է նորաստեղծ Հայկական մարզի կազմը:
- 5) Արևելյան Հայաստանի մեծագույն մասը ենթակա էր Իրանին և կազմված էր Ղարաբաղի, Երևանի, Նախիջևանի, Գանձակի ու Մակուի խանություններից:
- 6) Երևանի խանության կառավարիչ քալանթարն օժտված էր ռազմավարչական մեծ իշխանությամբ:

Բ ՄԱԿԱՐԴԱԿ

46 Թվարկված գործառույթներից առանձնացնել երեքը, որոնք Արշակունյաց Հայաստանում տնօրինում էր հազարապետը.

- ա. արքունի կալվածքների հսկողություն
- բ. ջրանցքների անցկացում, անտառատնկումների իրականացում
- գ. պալատական արարողությունների պատասխանատու
- դ. քաղաքների ամրությունների կառուցում
- ե. արքունի գանձարանի հսկողություն
- զ. ճանապարհների և կամուրջների կառուցում
- է. Արշակունյաց սեպուհների դաստիարակություն

- 1) բ, ե, գ
- 2) գ, դ, է
- 3) բ, դ, գ
- 4) ա, գ, է

47 Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Փարպեցին Արտաշես I-ի ստեղծած վարչական միավորներն անվանում է ստրատեգիաներ, իսկ դրանց կառավարիչներին՝ ստրատեգոսներ:
- բ. Զրադաշտականությունը իր բնույթով միաստվածային կրոն էր:
- գ. Հայրենիքի սահմանների պաշտպանությունը կազմակերպելու համար Արտաշես I-ի ստեղծած չորս միավորները կոչվում էին գորավարություններ:
- դ. Արտաշատը, Տիգրանակերտը և Անտիոքը միմյանց կապող ճանապարհը կոչվում էր «Արքունի պողոտա»:
- ե. Մենուան հարկատու դարձրեց Մելիդի թագավորությունը, որը հետագայում կոչվել է Մանա թագավորություն:
- զ. Աստվածային գերագույն եռյակի պաշտամունքը բնիկ հելլենիստական երևույթ է և հայոց մեջ տարածում է ունեցել այդ շրջանից:
- է. Արգիշտի I-ի գորքերը հաղթարշավով հասել են Ալիշտու, այսինքն՝ Ադստնի հովիտ:

- 1) գ, դ, է
- 2) բ, դ, է
- 3) գ, ե, է
- 4) ա, բ, գ

48

Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը.

- ա. Մեծ եղեռնի տարելիցին նվիրված միջոցառումների անցկացումը 1965 թվականին հետևանք էր հայության ազգային ինքնագիտակցության զարթոնքի:
- բ. Նեպի սկզբնական շրջանում շուկայական հարաբերությունների աշխուժացման հետևանքը դրամական հարկաձևը բնամթերայինով փոխարինելն էր:
- գ. Խորհրդային Հայաստանում բնակչության կենսամակարդակի աճի հետևանքը սփյուռքահայության մեծ հայրենադարձությունն էր:
- դ. Հայաստանում ազգային ինքնագիտակցության զարթոնքի պատճառը ԽՍՀՄ-ում ստալինիզմի վերացման գործընթացն էր:
- ե. Խորհրդային Հայաստանում հայրենադարձության հետևանքը ՀԽՍՀ ժողովրդագրական իրավիճակի վատթարացումն էր:
- զ. Հայաստանում այլախոհական կազմակերպությունների հանդես գալը պայմանավորված էր նաև կորցրած պատմական տարածքները վերադարձնելու գաղափարով:
- է. Ստալինի անձի պաշտամունքի ձևավորման հետևանքը ԽՍՀՄ-ի հաջողություններում և հաղթանակներում ժողովուրդների դերի գերազնահատումն էր:

- 1) բ, դ, ե
- 2) ա, դ, է
- 3) գ, ե, զ
- 4) ա, դ, զ

49

Ստորև տրված պատմական իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. Փետրվարյան հեղափոխության արդյունքում Ռուսաստանում առաջացավ երկիշխանություն:
- բ. Փետրվարյան հեղափոխության պատճառով Ռուսաստանը դուրս եկավ համաշխարհային պատերազմից:
- գ. Փետրվարյան հեղափոխության հետևանքով Անդրկովկասում իշխանության եկան բոլշևիկները:
- դ. Հոկտեմբերյան հեղաշրջման արդյունքում Ռուսաստանում ձևավորվեց նոր կառավարություն՝ Ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդը:
- ե. Հոկտեմբերյան հեղաշրջման հետևանքով ամբողջովին փոխվեց Ռուսաստանի արտաքին և ներքին քաղաքականությունը:
- զ. Ռուսաստանի մայրաքաղաքում բոլշևիկների իրականացրած հեղաշրջման պատճառով Այսրկովկասում առաջացավ իշխանական ճգնաժամ:
- է. Հոկտեմբերյան հեղաշրջման պատճառով ռուսական զորքերի մի մասը ևս մեկ տարի մնաց Արևմտյան Հայաստանում:

- 1) բ, գ, դ, զ
- 2) գ, դ, է
- 3) ա, դ, ե, զ
- 4) ա, ե, է

50 Թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վեցերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. 390-րդ դիվիզիայի մասնակցությունը Կերչի մարտերին
- բ. Նելսոն Ստեփանյանի զոհվելը
- գ. Պոտսդամի կոնֆերանսում հայկական տարածքների հարցի քննարկումը
- դ. ավիացիայի մարշալ Սերգեյ Խուդյակովի ձերբակալվելը
- ե. Նվեր Սաֆարյանի նշանակվելը Թամանյան դիվիզիայի հրամանատար
- զ. Կարապետ Սիմոնյանին ԽՍՀՄ հերոսի կոչում շնորհելը
- է. Լազր Չափչախյանին ԽՍՀՄ հերոսի կոչում շնորհելը
- ը. ԽՍՀՄ կառավարության կողմից խորհրդա-թուրքական բարեկամության և չեզոքության պայմանագրի դեմոնստրացիայի ենթարկելը
- թ. 409-րդ հրաձգային դիվիզիայի կազմացրվելը

- 1) գ
- 2) ը
- 3) թ
- 4) բ

51 Տրված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Տրդատ II-ի հաղթական արշավանքը դեպի Տիգրոն
- բ. հայ-հռոմեական ուժերի հաղթանակը Ոսխայի ճակատամարտում
- գ. Խոսրով II-ի գահակալության սկիզբը
- դ. Բակուր Արշակունու գահընկեց լինելը
- ե. Վաղարշ II-ի և Սևերոսի միջև հաշտության կնքումը
- զ. հռոմեա-պարսկական խաղաղության պայմանագրի կնքումը Մծբինում
- է. Տրդատ Արշակունու հաղթական մենամարտը գոթերի իշխանի հետ
- ը. Արտավազդ V-ի գահակալումը
- թ. Հռոմի դեմ պատերազմ սկսելը Ներսեհ Սասանյանի կողմից

- 1) գ
- 2) է
- 3) ա
- 4) ը

52 Թվարկված եկեղեցիներից ո՞րն է կառուցվել չորրորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Զվարթնոցի տաճար
- բ. Ավանի եկեղեցի
- գ. Սրենի եկեղեցի
- դ. Ս. Հռիփսիմե եկեղեցի
- ե. Անիի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցի
- զ. Վաղարշապատի Ս. Գայանե եկեղեցի
- է. Թալինի եկեղեցի
- ը. Մայր տաճար Ս.Էջմիածին
- թ. Աղթամարի Ս. Խաչ եկեղեցի

- 1) է
- 2) գ
- 3) զ
- 4) դ

53 Կատարել համապատասխանեցում.

Անուն

Պաշտոն

- 1. Համո Օհանջանյան
- 2. Հենրիխ Պողոսյան
- 3. Ստեփան Շահումյան
- 4. Զորի Զորյան
- 5. Սարգիս Կասյան
- 6. Սահակ Տեր-Գաբրիելյան
- 7. Վաչե Սարուխանյան

- ա. «Ղարաբաղ կոմիտեի» անդամ
- բ. Հայիեղկոմի նախագահ
- գ. Ախալցխայի քաղաքապետ
- դ. ԼՂԻՄ մարզկոմի առաջին քարտուղար
- ե. Անդրկոմիսարիատի անդամ
- զ. Բաքվի կոմունայի ղեկավար
- է. Հայաստանի Ժողկոմխորհի նախագահ
- ը. ՀՍԽՀ արտաքին գործերի ժողկոմ

- 1) 1-ը, 2-դ, 3-գ, 4-զ, 5-ե, 6-է, 7-բ
- 2) 1-ե, 2-դ, 3-գ, 4-զ, 5-բ, 6-է, 7-ա
- 3) 1-ե, 2-գ, 3-բ, 4-դ, 5-զ, 6-ը, 7-ա
- 4) 1-ե, 2-ա, 3-գ, 4-է, 5-բ, 6-ը, 7-դ

54 Թվարկվածներից որո՞նք են տեղ գտել Հայաստանի ազատագրության Հյուսիսային ծրագրում.

- ա. Հայաստանի կառավարությունը պետք է ղեկավարեր ազգությամբ հայ նախարարը:
- բ. Հայոց թագավորն ընտրվելու էր ռուսական կայսրի կողմից, իսկ օծումը պետք է տեղի ունենար Էջմիածնում:
- գ. Արցախի մելիքներից մեկը պետք է դառնար Հայաստանի թագավոր:
- դ. Նախկին հողատերերին վերադարձվելու էին իրենց կալվածքները, սակայն առանց գյուղացիներին ճորտացնելու իրավունքի:
- ե. Հայաստանի կառավարությունը Աստրախանում պետք է ունենար իր դեսպանը:
- զ. Հայաստանին տրամադրվելու էր նավահանգիստ Սև ծովի ափին:
- է. Հայաստանի և Ռուսաստանի միջև առաջարկվում էր կնքել հավիտենական դաշինք:
  - 1) գ, դ, ե
  - 2) բ, գ, է
  - 3) ա, ե, գ
  - 4) բ, դ, է

55 Ընտրել սխալ պնդումները.

- ա. Ըստ ավանդության՝ Բելի նկատմամբ Հայկի տարած հաղթանակի տարին՝ Ք. ա. 2492 թ., համարվել է Բուն Հայոց թվականի սկիզբը:
- բ. Համադաշնությունների համակարգը բնորոշ էր Հայկական լեռնաշխարհին՝ սկսած Ք. ա. IV հազարամյակից:
- գ. Հայասան առաջին անգամ հիշատակվում է Ք. ա. XIV դ. խեթական մի արքայի արշավանքների կապակցությամբ, որոնց ժամանակ նրա դեմ է դուրս գալիս այդ երկրի թագավոր Կարանին:
- դ. Էթիունի երկրի համադաշնությունը ձևավորվել է Ք. ա. 830–ական թթ. Հայկական լեռնաշխարհի հյուսիսարևմտյան շրջաններում:
- ե. «Նաիրի» անվամբ իրենց երկիրը կոչել են նաև Վանի թագավորության տիրակալներն ասուրերենով գրված արձանագրություններում:
- զ. Թորգոմա տունը եղել է Եփրատի վերին ավազանում և հիշատակվում է դեռևս Ք. ա. XX–XVIII դարերում:
- է. Ասուրա–բաբելական աղբյուրներում Հայաստանն «Ուրարտու» անվամբ հիշատակվում է մինչև Ք. ա. VI դարի առաջին կեսը:
  - 1) բ, դ, է
  - 2) գ, դ, ե
  - 3) ա, գ, զ
  - 4) բ, գ, է

56 Ընտրել ճիշտ պնդումները.

- ա. Հայաստանում կենտրոնացված պետության ստեղծման գլխավոր խոչընդոտ հանդիսացավ Բյուզանդական կայսրությունը, որը, տիրելով երկրի մեծ մասին, վերջ տվեց նաև Անիի Բագրատունյաց թագավորությանը:
- բ. XI դ. սկզբին Սյունիքն ուներ 8 քաղաք, 72 ամրոց ու բերդ, 40 վանք և 1000-ից ավելի գյուղ ու ավան:
- գ. Տաշիր-Չորագետի թագավորությունն առավել հզորության հասավ Գուրգենի՝ մոտ 60 տարի տևած կառավարման շրջանում:
- դ. Բագրատունի թագավորների գահը ժառանգում էր ավագ որդին, հաճախ նաև եղբայրը:
- ե. Բագրատունյաց ենթակա թագավորություններից Սյունիքի թագավորությունն ամենաընդարձակն էր, սակայն գոյատևեց ամենակարճը:
- զ. Բյուզանդական Կոստանդին Մոնոմախ կայսրը Սենեքերիմ Արծրունուն հարկադրեց կայսրությանը հանձնել Վասպուրականը:
- է. Անիի Բագրատունյաց վերջին թագավոր Գագիկ II-ը հաստատվել էր Կիլիկիայի սահմանագլխին գտնվող Պիզու քաղաքում:

- 1) ա, դ, է
- 2) բ, գ, ե
- 3) ա, դ, զ
- 4) գ, զ, է

57 Համապատասխանեցնել կաթողիկոսների գահակալման տարիները նրանց անուններին.

- ա. Վրթանես Ա Պարթև
- բ. Ստեփանոս Հռոմկլայեցի
- գ. Մեսրոպ Արտազեցի

- դ. Ներսես Ա Պարթև
- ե. Գյուտ կաթողիկոս
- զ. Հովսեփ Ա Վայոցձորցի

- 1. 439–452 թթ.
- 2. 353–373 թթ.
- 3. 333–341 թթ.

- 4. 1290–1293 թթ.
- 5. 461–478 թթ.
- 6. 1359–1372 թթ.
- 7. 452–464 թթ.

- 1) ա–4, բ–7, գ–6, դ–2, է–5, զ–1
- 2) ա–3, բ–4, գ–6, դ–2, է–5, զ–1
- 3) ա–7, բ–3, գ–5, դ–1, է–4, զ–2
- 4) ա–3, բ–4, գ–5, դ–2, է–6, զ–1

58

Տրված բացատրություններից որո՞նք են սխալ բնութագրում տերմինների կամ հասկացությունների բովանդակությունը.

- 1) 1925 թ. կազմավորված Գիտության և արվեստի ինստիտուտի բարձրագույն մարմինը կոչվում էր հասարակական և կիրառական գիտությունների զարգացման խորհուրդ:
- 2) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարի հրավիրումը նախաձեռնող մարմինը կոչվում էր Կոմինտերնի գործադիր կոմիտե:
- 3) Հայրենադարձության գործում մեծ դեր խաղացած սփյուռքահայ կազմակերպությունը կոչվում էր Արտասահմանից ներգաղթող հայերի ընդունման կոմիտե:
- 4) Արցախահայության առաջին համագումարի կողմից կազմված մարմինը կոչվում էր «Ղարաբաղի ժողովրդական ժողով»:
- 5) Հաճընում Պետրոս Սարաճյանի նախագահությամբ քեմալականների դեմ հայերի դիմադրությունը կազմակերպող մարմինը հայտնի է ինքնապաշտպանության բարձրագույն խորհուրդ անունով:
- 6) Արթուր Մկրտչյանի նախագահությամբ ԼՂՀ պաշտպանության նպատակով ստեղծված մարմինը կոչվում էր ԼՂՀ Պաշտպանության խորհուրդ:
- 7) ԱՄԿ ղեկավար մարմնի՝ Խորհուրդի, Պ. Հայրիկյանի նախաձեռնությամբ որդեգրած ռազմավարությունը հայտնի է «Անկախություն՝ հանրաքվեի ճանապարհով» անվամբ:
- 8) Ըստ ԽՍՀՄ և ազգային հանրապետությունների սահմանադրությունների՝ պետության տնտեսական հիմքը երկրի կառավարումն իրականացնող խորհուրդներն էին:

59

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Ֆիդա կամ ֆեդա հունգարերեն նշանակում է ինքնագոհ:
- 2) Քրդական կառավարական ջոկատները հայտնի են նաև «չելլոներ» անունով:
- 3) Պատգամավորական Կենտրոնական ժողովը Հայաստանում ապրող հայերի ներկայացուցչական համագումարն էր:
- 4) Արևմտահայ գորաբաժնի ստեղծման նպատակով կյանքի կոչված գործադիր նոր մարմինը կոչվում էր Հայաստանի ապահովության խորհուրդ:
- 5) Բրեստ–Լիտովսկի բանակցությունների երկրորդ փուլում բոլշևիկների առաջ քաշած սկզբունքը կոչվում էր «հաշտություն առանց բռնակցումների և ռազմատուգանքների»:
- 6) Միջագետքի ճակատում 1918 թ. թուրքերի դեմ կռված հայկական զորամիավորը կոչվում էր Արևելյան (Հայկական) լեգեոն:
- 7) Առաջին հայ քաղաքական լրագիրը կրում էր «Անկախության լրաբեր» անվանումը:
- 8) Հայկական հարցի լուծմանը նպաստելու համար 1912 թ. Թիֆլիսում ստեղծված մարմինը կոչվել է Հայոց ազգային կենտրոնական բյուրո:
- 9) Ցարական ինքնակալության տապալումից քիչ հետո Անդրկովկասում ստեղծված իշխանության մարմինը կոչվում էր Անդրկովկասյան հատուկ կոմիտե:

60

Թվարկվածներից որո՞նք ճիշտ չեն արտահայտում հայկական միջնադարյան մշակութային կյանքին վերաբերող պատճառահետևանքային կապերը.

- 1) Վաղ միջնադարում պատմագիտական մտքի զարգացման արդյունքում հաղթահարվեց հայոց պատմության կրոնաաստվածաշնչյան մոտեցումը:
- 2) Դավիթ Անհաղթի տոմարագիտական հաշվումների արդյունքում վաղ միջնադարում ներդրվեց «Անշարժ տոմար»:
- 3) Հովհան Ռոտունեցու և Գրիգոր Տաթևացու ղեկավարության արդյունքում XIV դ. երկրորդ կեսին և XV դ. սկզբին բեղմնավոր գործունեություն ծավալեց Տաթևի համալսարանը:
- 4) Զարգացած միջնադարում կրթության առջև նոր պահանջներ դրվեցին, որովհետև հասարակությանն անհրաժեշտ էին ոչ միայն կրոնափիլիսոփայական, այլ նաև կիրառական գիտելիքներ ունեցող մարդիկ:
- 5) Զարգացած միջնադարում հայկական տոմարագիտական մտքի նվաճումների արդյունքում հնարավոր դարձավ Հայոց մեծ թվականի սահմանումը:
- 6) Հայոց գրերի գյուտի անմիջական արդյունքում Հայաստանում սկսվեց կրթական և գիտական կյանքի վերելք:
- 7) Ուշ միջնադարում Հայաստանի տնտեսական ու քաղաքական ծանր կացությունը առանձնապես բացասական հետևանքներ թողեց մանրանկարչության բնագավառում:
- 8) Հայկական տպագրության ստեղծման շնորհիվ նոր ուղի բացվեց հայ ժողովրդի մեջ լուսավորության տարածման համար:

61

Թվարկվածներից որո՞նք են Արտաշես I-ի իրականացրած հողային բարեփոխման հետևանքներ.

- 1) Հողեր ժառանգելու իրավունք շնորհվեց նաև իշխանական տների իգական սեռի ներկայացուցիչներին:
- 2) Մասնավոր հողային տնտեսությունների սահմանները հստակորեն սահմանազատվեցին համայնքին պատկանող հողերից:
- 3) Կասեցվեցին մասնավոր հողային խոշոր տնտեսությունների հետագա մասնատումն ու փոշիացումը:
- 4) Պահպանվեց համայնքային հողային սեփականությունը:
- 5) Հողեր ժառանգելու իրավունք շնորհվեց իշխանական տների կրտսեր ներկայացուցիչներին:
- 6) Օրինականացվեցին ազարակատերերի՝ մինչ այդ կատարած զավթումները:
- 7) Օրինազանց ազարակատերերը խոշոր տուգանք վճարեցին արքունական գանձարանին, և համայնքներին վերադարձվեցին նրանցից խլված հողերը:

62 Ստորև տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- 1) 1970 թ. Ուրուգվայի խորհրդարանը հանձնարարեց իր կառավարությանը Հայկական հարցը ներկայացնել ՄԱԿ-ի քննարկմանը:
- 2) 1921 թ. Ազգերի լիգայում հայերի համար «ազգային օջախ» ստեղծելու մասին որոշումով միջազգայնորեն ճանաչվեց Արևմտյան Հայաստանի նկատմամբ հայ ժողովրդի իրավունքը:
- 3) Սևրի պայմանագրով Հայաստանի սահմանները անդրկովկասյան մյուս հանրապետությունների հետ որոշվելու էին կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ, իսկ տարաձայնությունների դեպքում սահմանագիծը նշելու էր ԱՄՆ նախագահը:
- 4) 1991 թ. նոյեմբերի 21-ին Լիտվայի Հանրապետությունը առաջինը ճանաչեց ՀՀ անկախությունը:
- 5) ԵԱՀԿ-ն ամրագրել է, որ «որպես ԵՄ լիիրավ անդամակցության նախապայման» Թուրքիան պետք է ճանաչի Հայոց ցեղասպանության փաստը:
- 6) 2001 թ. ԵՄ և ՀՀ միջև կնքվել է փոխադարձ օգնության պայմանագիր:
- 7) 1983 թ. Եվրախորհուրդը սկսեց քննարկել Հայոց ցեղասպանության հիմնահարցը:

63 Ընտրել սխալ փաստարկները.

- 1) 1918 թ. մարտի 1-ին Հայկական կորպուսի և արևմտահայ զինուժի միավորումից ստեղծվել է Առանձին հայկական կորպուսը:
- 2) 1918 թ. մայիսի 16-27-ը Սառնաղբյուրի ճակատում տեղի են ունեցել հայկական ուժերի հաղթական կռիվներ թուրքերի դեմ:
- 3) 1918 թ. մայիսի 27-ից Բաթումում սկսվել են հաշտության բանակցություններ Թուրքիայի և Հայաստանի միջև:
- 4) 1885 թ. Վանում Մկրտիչ Փորթուգալյանը հիմնել է Արմենականների կուսակցությունը:
- 5) 1891 թ. սկզբին կնքված համաձայնագրով Հնչակյան կուսակցությունը միացել է ՀՅԴ-ին:
- 6) 1892 թ. Երևանում տեղի է ունեցել ՀՅԴ առաջին համագումարը:
- 7) 1917 թ. դեկտեմբերի 5-ին Երզնկայում ստորագրվել է զինադադարի համաձայնագիր Անդրկովկասարիատի և Թուրքիայի միջև:
- 8) 1917 թ. մայիսի 2-11-ը Թիֆլիսում կայացել է արևմտահայերի առաջին համագումարը:

64 Ընտրել Կիլիկյան Հայաստանի և Եգիպտոսի մամլուքների հարաբերություններին վերաբերող սխալ պնդումները.

- 1) Մամլուքներին անհանգստացնում էր մոնղոլա-հայ-խաչակրաց ռազմաքաղաքական դաշինքը:
- 2) Անտիոքի իշխանության դեմ մի քանի արշավանք կազմակերպելուց հետո մամլուքները որոշեցին հարձակվել Կիլիկիայի վրա:
- 3) Մամլուքների հարձակումը Կիլիկիայի վրա տեղի ունեցավ 1265 թվականին:
- 4) Մամլուքների հարձակման ժամանակ Հեթում I թագավորը օգնություն ստացավ մոնղոլներից ու խաչակիրներից:
- 5) Հայ-եգիպտական զորքերի միջև վճռական ճակատամարտը տեղի ունեցավ Մառի կոչված վայրում:
- 6) Մառիի ճակատամարտը և 1268 թ. Անտիոքի անկումը վերջ դրեցին Հեթումի՝ քրիստոնեա-մոնղոլական դաշինք ստեղծելու ծրագրին:
- 7) Մառիի ճակատամարտում Հեթում I-ի որդի Լևոնը սպանվեց, իսկ Թորոսը գերի ընկավ:

65 Իրադարձություններից որո՞նք են խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Փառանձեմ թագուհու ամրանալը Արտագերս ամրոցում և հերոսական դիմադրությունը
- 2) Պապի վերադարձը Հայաստան՝ Տերենտիոսի գլխավորած զորաջոկատով
- 3) Մուշեղ Մամիկոնյանի դառնալը հայոց սպարապետ
- 4) Շապուհ II-ի զորքերի ջախջախումը Գանձակի մոտ և խաղաղության վերականգնումը Հայաստանում
- 5) Պապի հրամանով հայոց զորքերի հավաքվելը Ձիրավի դաշտում
- 6) Մերուժան Արծրունու ձերբակալությունը և մահապատիժը
- 7) Ատրպատականում Շապուհ II-ի գանձարանին և կանանոցին տիրանալը հայերի կողմից
- 8) Պապ թագավորի փախուստը ծուղակից և վերադառնալը Տարսուհից Հայաստան

66 Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ասորեստանի Սենեքերիմ արքայի սպանվելը իր որդիների կողմից
- 2) Պարույր Նահապետի թագադրվելը Մարաստանի արքայի կողմից
- 3) Վանի թագավորության միասնական դիցարանի ստեղծումը
- 4) Կարքեմիշ քաղաքի գրավումը դաշնակից զորքերի կողմից
- 5) Տուշպան գրավելու Թիզլաթպալասար III-ի անհաջող փորձը
- 6) Արգիշտի II-ի գահակալման ավարտը
- 7) Վանի թագավորության գրային բարեփոխումը՝ տեղական սեպագրի ստեղծումը

--	--	--	--	--	--	--	--

67 Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Գրիգոր Արծրունու գլխավորած գաղտնի խմբակի ստեղծումը
- 2) Նապոլեոն III կայսեր անունից Ֆրանսիայի դեսպանի պահանջը Ջեյթունի պաշարումը դադարեցնելու վերաբերյալ
- 3) «Սև խաչ» գաղտնի կազմակերպության ձևավորումը
- 4) Մկրտիչ Խրիմյանի՝ Կ. Պոլսի հայոց պատրիարք դառնալը
- 5) Կ. Պոլսում հայկական առաջին մշտական թատերական խմբի կազմումը
- 6) առաջին գիտական հայ պարբերականի հրատարակման սկիզբը
- 7) «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության դատավարությունը

--	--	--	--	--	--	--

68 Ստեղծագործությունների անվանումները համապատասխանեցնել հեղինակների անուններին.

- Ա. Գևորգ Բաշինջաղյան
- Բ. Ալեքսանդր Երիցյան
- Գ. Հովհաննես Այվազովսկի
- Դ. Վարդգես Սուրենյանց

- Ե. Աբրահամ Երևանցի
- Զ. Եղիշե Թադևոսյան
- Է. Ստեփանոս Պալասանյան

- 1) «Պատմութիւն Հայոց»
- 2) «Զանգեզուր»
- 3) «Պատմութիւն պատերազմաց»
- 4) «Քննական պատմութիւն Հայոց»
- 5) «Սալումե»
- 6) «Գրիգոր Լուսավորչի տեսիլքը»
- 7) «Խրիմյան Հայրիկը Էջմիածնում»
- 8) «Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութիւնը և Կովկասի հայք XIX դարում»

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

69 Վայրերը համապատասխանեցնել Գրիգոր Լուսավորչի գործունեության հետ կապված իրադարձություններին.

- Ա. Իննակնյան Ս. Կարապետ եկեղեցու հիմնադրումը
- Բ. արքայական ընտանիքի և հայոց զորքի կողմից Գրիգորին դիմավորելը
- Գ. Ս. Երրորդություն եկեղեցու հիմնադրումը
- Դ. Գրիգորի բանտարկությունը
- Ե. աշխարհիկ կյանքից առանձնացումը և անցումը ճգնավորական կյանքին
- Զ. Գրիգորի ձեռնադրությունը եպիսկոպոս Ղևոնդիոսի կողմից

- 1) Դարանաղյաց գավառ՝ Սեպուհ լեռան Մանյա այրք
- 2) Բագավան՝ Նպատ լեռան ստորոտ
- 3) Խոր Վիրապ
- 4) Եկեղյաց գավառ՝ Սեպուհ լեռան Մանյա այրք
- 5) Աշտիշատ
- 6) Տարոն՝ Քարքե լեռան լանջ
- 7) Մաժակ

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

70 Ստորև տրված պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միսալ է», «Զգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը.

- 1) ՀՄԽՀ կառավարությունը 1921 թ. հունիսի 13-ին պայքարը դադարեցնելու և խորհրդայնացումն ընդունելու հերթական կոչն է ուղղել Արցախի կառավարությանը՝ նշելով, որ երկրամասը լինելու է Հայաստանի կազմում:
- 2) Մեծ հայրենադարձության տարիներին Խորհրդային Հայաստան ավելի շատ մարդ է հայրենադարձվել, քան 1921–1936 թթ. և 1950–1982 թթ. ընթացքում միասին վերցրած:
- 3) Հայաստանի նորահաստատ բոլշևիկյան վարչակարգը քաղաքական հետապնդումներ և բռնություններ է գործադրել միայն հայկական բանակի սպայակազմի և Առաջին հանրապետության կառավարության անդամների նկատմամբ:
- 4) Մոսկվա մեկնած Ա. Բեկզադյանի գլխավորած հայկական պատվիրակությունը այն տեսակետին էր, որ ՀՄԽՀ սահմաններում պետք է լինեն 1920 թ. թուրք–հայկական պատերազմի ավարտի դրությամբ ՀՀ-ին պատկանող տարածքները:
- 5) ՌԿ(Բ)Կ կովկասյան բյուրոյի պլենումը 1921 թ. հուլիսի 4-ի նիստում ընդունել է ոչ օրինական որոշում՝ Լեռնային Ղարաբաղը Ադրբեջանին հանձնելու վերաբերյալ:
- 6) Ի տարբերություն Մոսկվայի բոլշևիկա-քեմալական պայմանագրի, որով Նախիջևանի մարզի խնամակալությունը Ադրբեջանը իրավունք չունեի զիջելու «մի երրորդ պետության», Կարսի պայմանագրում այդ պայմանը չկար: